

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 21.2.2007
KOM(2007) 61 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE

Ucelený rámec ukazatelů a referenčních kritérií pro sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

SDĚLENÍ KOMISE

Ucelený rámec ukazatelů a referenčních kritérií pro sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

1. Úvod

Politika vzdělávání a odborné přípravy tvoří významnou součást lisabonské strategie EU. Hlavy států a vlád žádaly „nejen radikální přeměnu evropského hospodářství, ale i ambiciózní program [...] modernizace systému sociálního zabezpečení a školství“¹. V roce 2002 stanovily cíl „učinit do roku 2010 z [evropských] systémů vzdělávání a odborné přípravy světové kritérium kvality“².

Jako příspěvek k lisabonské strategii přijali ministři školství společné cíle pro zlepšení systémů vzdělávání a odborné přípravy a pracovní program Vzdělávání a odborná příprava 2010³ k dosažení těchto cílů. Provádí se otevřenou metodou koordinace a ukazatele a referenční kritéria při tom hrají významnou úlohu a podporují výměnu zkušeností a osvědčených postupů.

Proto byl jako základ pro přípravu výročních zpráv o pokroku⁴ a společných zpráv Komise a Rady určených jarním zasedáním Evropské rady⁵ stanoven komplexní soubor ukazatelů a referenčních kritérií⁶, který je průběžně zlepšován. Tento soubor ukazatelů doplňuje strukturální ukazatele⁷, které sledují pokrok při plnění obecných lisabonských cílů.

Rada v květnu 2005⁸ požádala Komisi o níže uvedený krok a o to, aby do konce roku 2006 podala zprávu o postupu:

- „[aby] posoudila pokrok dosažený na cestě k vytvoření soudržného rámce ukazatelů a kritérií ke sledování lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy včetně opětovného zvážení vhodnosti stávajících ukazatelů používaných v procesu sledování dosaženého pokroku.“ (op. cit.)

Komise byla dále vyzvána, aby informovala o vývoji nových ukazatelů v oblastech, jako např. dopad informačních a komunikačních technologií na výuku a učení či dopad mobility na trh práce a na sociální zázemí vysokoškolských studentů.

1 Závěry předsednictví, Lisabon, odstavec 2.

2 Závěry předsednictví, Barcelona, odstavec 43.

3 Společná průběžná zpráva Rady a Komise: „Vzdělávání a odborná příprava 2010: Úspěch lisabonské strategie závisí na naléhavých reformách“ (2004).

4 Nejnovější vydání bylo zveřejněno v květnu 2006, SEK(2006) 639.

5 Viz Společná průběžná zpráva Rady a Komise pro rok 2006 o pokroku dosaženém v rámci pracovního programu Vzdělávání a odborná příprava 2010 (Úř. věst. C 79/1, 1.4.2006).

6 Závěry Rady ze dne 7. května 2003.

7 SEK(2004) 1285–2.

8 Závěry Rady ze dne 24. května 2005 o nových ukazatelích v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (2005/C 141/04).

Toto sdělení proto navrhuje rámec ukazatelů a referenčních kritérií pro sledování realizace lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, který je ucelený a který poprvé plně odráží podrobnější cíle programu Vzdělávání a odborná příprava 2010 (oddíl 2). Navíc zahrnuje i cíle související se sblížením systémů vysokoškolského vzdělávání v rámci boloňského procesu a odborné přípravy v rámci kodaňského procesu. Uvádí statistickou infrastrukturu, z níž lze ukazatele odvodit (oddíl 3). Vyzývá Radu, aby rámec přijala jako základ k poskytnutí strategických hlavních směrů a k řízení strategie pro Vzdělávání a odbornou přípravu 2010 (oddíl 4).

2. RÁMEC UKAZATELŮ A REFERENČNÍCH KRITÉRIÍ PRO SLEDOVÁNÍ POKROKU PŘI PLNĚNÍ LISABONSKÝCH CÍLŮ

Ukazatele a referenční kritéria jsou významnou součástí tvorby politiky založené na skutečných údajích a sledování pokroku je pro lisabonský proces důležité. Ukazatele a referenční kritéria jsou nástrojem:

- statistického podložení zásadních poselství v rámci politik;
- analýzy pokroku při plnění lisabonských cílů jak na úrovni EU, tak i na úrovni jednotlivých členských států;
- určení příkladů dobrých výsledků, které mohou být dále předmětem vzájemného posouzení a výměny;
- srovnání výsledků EU s výsledky třetích zemí, např. USA a Japonska.

Stávající rámec 29 ukazatelů (přiložený níže) a 5 referenčních kritérií byl v období 2004-2006 použit k sledování pokroku při plnění 13 podrobných cílů. Rámec se však neustále mění, zlepšuje se jeho kvalita a přizpůsobuje se vývoji strategie.

Dnes je třeba vymezit nový rámec, který plně zohlední politické priority strategie Vzdělávání a odborná příprava 2010 v nejnovějším stadiu vývoje. Navrhuje se, aby budoucí ukazatele a referenční kritéria měly strukturu odpovídající osmi hlavním politickým oblastem stanoveným ve strategii. Jsou to:

- 2.1. větší spravedlnost ve vzdělávání a odborné přípravě;
- 2.2. podpora efektivity ve vzdělávání a odborné přípravě;
- 2.3. vytvoření podmínek pro to, aby se celoživotní učení stalo realitou;
- 2.4. klíčové schopnosti mladých lidí;
- 2.5. modernizace školství;
- 2.6. modernizace odborného vzdělávání a přípravy (kodaňský proces);
- 2.7. modernizace vysokého školství (boloňský proces);
- 2.8. zaměstnatelnost.

Tento nový rámec bude podpořen sevřenějším souborem 20 hlavních ukazatelů a oblastí (viz tabulka na konci tohoto oddílu), které budou stejně jako dříve vycházet v případě potřeby z dodatečných kontextových ukazatelů. To znamená, že hlavní ukazatele budou v budoucnosti na vyšší úrovni zobecnění než dříve. Ovšem díky tomu, že v příslušných případech budou využity kontextové ukazatele, nemělo by ve srovnání se stávajícím rámcem dojít ke znatelné ztrátě, pokud jde o podrobnost hodnocení pokroku. Návrh vychází z práce evropské jednotky sítě Eurydice, středisek Cedefop a CRELL v rámci Společného výzkumného střediska v Ispře⁹, ale i z rad stálé skupiny pro ukazatele a referenční kritéria.

2.1. Větší spravedlnost ve vzdělávání a odborné přípravě

Potřebu zajistit, aby evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy byly efektivní i spravedlivé, nedávno připomnělo zasedání Evropské rady na jaře 2006¹⁰. Jak zdůraznilo Sdělení o účinnosti a spravedlnosti, zkoumáním spravedlnosti ve vzdělávání a odborné přípravě se rozumí posouzení míry, ve které „mohou jednotlivci využívat vzdělávání a odborné přípravy, pokud jde o příležitosti, přístup, zacházení a výsledky.“¹¹ Rada přijala referenční kritérium ohledně osob s nedokončeným vzděláním, čímž uznala ústřední význam tohoto hlediska spravedlnosti pro efektivní účast na celoživotním učení a pro dnešní společnost, v níž konkurence hraje čím dál tím větší úlohu. Navíc je třeba sledovat konkrétní témata, jako např. podpora rovnosti žen a mužů, integrace etnických menšin, začlenění lidí se zdravotním postižením, omezení regionálních rozdílů atd.

Ke sledování pokroku se budou používat hlavní ukazatele účasti v předškolním vzdělávání (1)¹², vzdělávání osob se specifickými vzdělávacími potřebami (2) a počtů osob s nedokončeným vzděláním (3). Kromě toho bude hledisko spravedlnosti posuzováno tím, že se údaje roztřídí podle pohlaví, věku a sociálně-ekonomického zázemí žáků. K posouzení dopadu struktury a institucionálních rozdílů v systémech vzdělávání a odborné přípravy se použije složený ukazatel *rozvrstvení systémů vzdělávání a odborné přípravy (13)*, který se zakládá na kvalitativních údajích ze sítě Eurydice.¹³ Na složeném ukazateli spravedlnosti se začne pracovat. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 1, 2, 3, a 13.

2.2. Podpora efektivity ve vzdělávání a odborné přípravě

Význam co nejlepšího využití zdrojů byl vyjádřen jak ve sdělení o účinném investování do vzdělávání a odborné přípravy (2003)¹⁴, tak i ve společné průběžné zprávě (2006)¹⁵ a v závěrech Rady z března 2006¹⁶. Nejnověji pak sdělení „Účinnost a spravedlnost v evropských systémech vzdělávání a odborné přípravy“¹⁷ ukázalo, že zlepšení efektivity

9 Středisko pro výzkum celoživotního učení – založeno na ukazatelích a referenčních kritériích (Ispira, I), Společné výzkumné středisko.

10 Zasedání Evropské rady ve dnech 23. – 24. března 2006, závěry předsednictví, odst. 23.

11 Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu. Účinnost a spravedlnost v evropských systémech vzdělávání a odborné přípravy, KOM(2006) 481.

12 Viz tabulka na konci oddílu 2.

13 EURYDICE, Key Data on Education in Europe.

14 KOM(2002) 779 v konečném znění ze dne 10. ledna 2003.

15 Modernizace vzdělávání a odborné přípravy: zásadní příspěvek k prosperitě a sociální soudržnosti v Evropě (Úř. věst. C 79/1, 1.4.2006).

16 Zasedání Evropské rady v Bruselu ve dnech 23. – 24. března 2006, závěry předsednictví, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/89013.pdf

17 KOM(2006) 481.

nemusí oslabit spravedlnost vzdělávacích systémů, ale že zlepšování efektivity a spravedlnosti mohou postupovat ruku v ruce.

Svůj význam si udrží i obecný ukazatel *investic do vzdělávání a odborné přípravy* (19). Zvláštní pozornost se bude věnovat soukromým i veřejným investicím a investicím do vysokoškolského vzdělávání, do něhož ve srovnání s našimi světovými konkurenty proudí relativně málo finančních prostředků.

Ovšem samotné ukazatele investic nezachycují efektivitu investovaných prostředků, která souvisí s poměrem vstupů a výstupů či výsledků. Ve spolupráci s CRELL bude probíhat metodický a koncepční vývoj s cílem vytvořit složené ukazatele efektivity investic. Hlavní ukazatel pro tuto oblast politiky: 19.

2.3. Vytvoření podmínek pro to, aby se celoživotní učení stalo realitou

Celoživotní učení má zásadní význam nejen pro konkurenceschopnost, zaměstnatelnost a hospodářský rozkvět, ale i pro sociální začlenění, aktivní občanství a seberealizace lidí, kteří žijí a pracují ve znalostní ekonomice¹⁸.

Účast na vzdělávání a odborné přípravě probíhá v různých prostředích a různými formami, včetně informačních a komunikačních technologií. Pro úspěšnou profesní dráhu a plné zapojení do celoživotního učení se považuje za nezbytné dokončit alespoň vyšší středoškolské vzdělání. Rada přijala referenční kritérium, podle kterého by do roku 2010 mělo vyšší středoškolské vzdělání ukončit alespoň 85 % mladých lidí. Rada podtrhla rovněž význam aktualizace a zlepšování dovedností dospělých, neboť přijala i referenční kritérium, podle kterého by se do roku 2010 mělo 12,5 % dospělé populace zapojit do celoživotního učení¹⁹.

Ke sledování pokroku ve vytváření podmínek pro to, aby se celoživotní učení stalo skutečností, poslouží hlavní ukazatele *účasti dospělých na celoživotním učení* (16) a *dovedností dospělých* (17), které umožní analyzovat přístup a míru zapojení a dovednosti u různých věkových skupin obyvatelstva. Ukazatel *ukončeného vyššího středoškolského vzdělání u mladých lidí* (9) bude sledovat plnění evropského referenčního kritéria a připravenost mladých lidí účastnit se celoživotního učení. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 9, 16 a 17.

2.4. Klíčové schopnosti mladých lidí²⁰

Evropská rada v Lisabonu v roce 2000 dospěla k závěru, že klíčovými opatřeními reakce Evropy na globalizaci a přechod ke znalostní ekonomice by měl být evropský rámec, jenž by definoval nové základní dovednosti. Evropská rada v Barceloně²¹ potřebu zlepšit ovládnutí základních dovedností zopakovala. V roce 2002 přijala Rada usnesení o celoživotním učení²² a „nových základních dovednostech“. Komise přijala doporučení o klíčových schopnostech

18 Závěry předsednictví, Lisabon, 23. – 24. března 2000.

19 Závěry Rady ze dne 5. a 6. května 2003 o referenčních úrovních evropských průměrných výkonů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (referenční ukazatele). (2003/C 134/02). http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/c_134/c_13420030607en00030004.pdf

20 Klíčovými schopnostmi se v této souvislosti rozumí schopnosti, jež všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění a pro pracovní život.

21 Závěry předsednictví, Barcelona, 15. – 16. března 2002, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/71025.pdf

22 Usnesení Rady o celoživotním učení ze dne 27. června 2002 (Úř. věst. C 163/01, 9.7.2002).

pro celoživotní vzdělávání²³, které stanovilo osm schopností, jež jsou nejdůležitější pro život a práci ve znalostní společnosti²⁴.

Rada uznává význam získání základních dovedností a přijala v této oblasti zvláštní referenční kritérium s cílem snížit ve srovnání s rokem 2000 v Evropské unii podíl patnáctiletých, kteří dosahují špatných výsledků v porozumění psanému textu, alespoň o 20 %.

Hlavní ukazatele popisující tyto klíčové schopnosti: *porozumění psanému textu, matematice a přírodním vědám (4), jazykové znalosti (5), dovednost pracovat s informačními a komunikačními technologiemi (6), občanské dovednosti (7) a dovednost učit se (8)*. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 4, 5, 6, 7 a 8.

2.5. Modernizace školství

Závěry Rady z Lisabonu označily za zásadní témata, která by měla lisabonská strategie řešit, osnovy²⁵ a organizační záležitosti²⁶. Rada naznačila, že významným nástrojem je například sebehodnocení, a zdůraznila potřebu podporovat odbornou přípravu v oblasti správy a využívání těchto nástrojů.²⁷

Za klíčové podmínky pro zajištění kvality vzdělávání ve školách bylo označeno zlepšování kvality počátečního vzdělávání učitelů a zajištění toho, aby se všichni učitelé průběžně odborně rozvíjeli.²⁸

Ke sledování pokroku v této oblasti poslouží hlavní ukazatele *počtu osob s nedokončeným vzděláním (3), řízení škol (10), škol jako víceúčelových místních vzdělávacích středisek (11) a odborného rozvoje učitelů a školitelů (12)*. Informace o organizační struktuře vzdělávání ve školách poskytne síť Eurydice²⁹. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 3, 10, 11 a 12.

2.6. Modernizace vzdělávání a odborné přípravy

Z kodaňského procesu³⁰ posílené spolupráce v odborném vzdělávání a přípravě plyne, že reformy a investice by se měly zaměřit na (mimo jiné): zlepšení názoru zaměstnavatelů na

23 Návrh doporučení Evropského Parlamentu a Rady o klíčových schopnostech pro celoživotní vzdělávání, KOM(2005) 548 v konečném znění ze dne 10. listopadu 2005.

24 Komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost pracovat s digitálními technologiemi, schopnost učit se, mezilidské, mezikulturní a sociální schopnosti, občanské schopnosti, podnikatelské schopnosti, kulturní povědomí.

25 Evropský rámec by měl definovat nové základní dovednosti, jejichž osvojení by mělo umožnit celoživotní vzdělávání – závěry předsednictví (Lisabon 2000).

26 Školy a školicí střediska napojené na internet by se měly rozvíjet směrem k víceúčelovým vzdělávacím střediskům přístupným pro všechny. Závěry předsednictví, Lisabon (2000).

27 Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. února 2001 o evropské spolupráci při hodnocení kvality vzdělávacího systému (Úř. věst. L 60, 1.3.2001).

28 Viz Společné evropské zásady pro schopnosti a kvalifikaci učitelů: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf

29 Viz např. Key Data on Education in Europe 2005 (Hlavní údaje o vzdělávání v Evropě za rok 2005).

30 European Commission Achieving the Lisbon goal: the contribution of VET: Final report to the European Commission (Evropská Komise: Plnění lisabonského cíle: příspěvek odborného vzdělávání a přípravy – závěrečná zpráva Evropské komisi), 1.11.2004. http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/studies/maastricht_en.pdf

odbornou přípravu a zvýšení její přitažlivosti; zvýšení účasti na odborném vzdělávání a přípravě; zlepšení kvality a flexibility prvotního odborného vzdělání a přípravy.

Ke sledování pokroku v této oblasti poslouží hlavní ukazatel *ukončeného vyššího středoškolského vzdělání u mladých lidí (9)* (rozlišený podle druhu odborné přípravy). Bod, v němž je ve struktuře vzdělávání a odborné přípravy k dispozici prvotní odborné vzdělávání a příprava, bude zachycovat ukazatel *rozvrstvení systémů vzdělávání a odborné přípravy (13)*. Kontextový ukazatel účasti na dalším odborném vzdělávání a přípravě umožní analyzovat úlohu podniků, pokud jde o účast jejich zaměstnanců v další odborné přípravě a její financování. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 9 a 13.

2.7. Modernizace vysokého školství

Modernizace vysokého školství je zásadní podmínkou pro splnění cíle EU stát se konkurenceschopnou znalostní ekonomikou³¹.

Komise zdůraznila, že do evropského sektoru vysokého školství proudí ve srovnání s našimi světovými konkurenty relativně málo finančních prostředků³². Cíl EU investovat 3 % HDP do výzkumu a vývoje do roku 2010 by vyžadoval vzhledem k významné roli univerzit v evropském výzkumu vyšší investice do univerzitního výzkumu³³. Komise rovněž navrhla referenční kritérium vyčlenit do roku 2015 alespoň 2 % HDP (z veřejných i soukromých zdrojů) pro modernizovaný sektor vysokého školství.

Rada stanovila jako evropské referenční kritérium zvýšení počtu vysokoškolských absolventů v oboru matematiky, vědy a technologie do roku 2010 o 15 %.

Významnou úlohu plní boloňský proces. Jeho cílem je vytvořit Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (cíl, jehož má být dosaženo do roku 2010), v němž se zjednoduší mobilita univerzitních studentů a pracovníků s vysokoškolským vzděláním díky jednotné struktuře diplomů bakalář – magistr – PhD.

Ke sledování pokroku v této oblasti poslouží hlavní ukazatele počtu vysokoškolských absolventů (14), mezinárodní mobility vysokoškolských studentů (15) a investic do vzdělávání a odborné přípravy (19). Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 14, 15 a 19.

2.8. Zaměstnatelnost

Zvýšení míry zaměstnanosti patří mezi hlavní měřítka úspěchu lisabonské strategie³⁴. Na řadě zasedání Evropské rady byly stanoveny konkrétní cíle, pokud jde o celkovou míru zaměstnanosti, míru zaměstnanosti starších pracovníků a míru zaměstnanosti žen³⁵. Význam zaměstnanosti byl dále posílen při znovuzahájení strategie³⁶. Přitom mezi hlavní faktory

31 Neformální zasedání Evropské rady v Hampton Court (říjen 2005); sdělení „Evropské hodnoty v globalizovaném světě – příspěvek Komise k říjnovému setkání hlav států a vlád“, KOM(2005) 525.

32 „Mobilizace inteligenčního potenciálu Evropy: možnost pro univerzity plně přispět k lisabonské strategii“, KOM(2005) 152.

33 Viz „Více výzkumu a inovací – investice ve prospěch růstu a zaměstnanosti: společný přístup“, KOM(2005) 488 ze dne 12. října 2005. Část investic do výzkumu a vývoje je součástí celkových investic do vysokoškolských institucí.

34 Závěry předsednictví, Lisabon (2000).

35 Viz např. závěry předsednictví, Lisabon (2000).

36 Závěry předsednictví, Brusel (2006).

zaměstnatelnosti člověka a jeho přizpůsobivosti v průběhu života patří dosažená úroveň vzdělání a jeho klíčové schopnosti, včetně podnikavosti³⁷. Ke sledování pokroku v této oblasti poslouží hlavní ukazatel *dosažené úrovně vzdělání obyvatel (18)* a *dovedností dospělých (17)*. Tento ukazatel bude analyzován ve spojení s ukazatelem *návratnosti vzdělávání a odborné přípravy (20)*. Předpokládají se i další údaje o vstupu mladých lidí na trh práce³⁸. Začne se pracovat na složeném ukazateli. Hlavní ukazatele pro tuto oblast politiky: 17, 18 a 20.

2.9. Závěr

Předcházející oddíl tohoto sdělení vymezil 20 hlavních ukazatelů, které jsou v souladu se stanovenými politickými prioritami strategie pro Vzdělávání a odbornou přípravu 2010. Rada se vyzývá, aby těchto 20 ukazatelů přijala za účelem poskytnutí strategických hlavních směrů a řízení strategie.

20 hlavních ukazatelů pro sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy	
1) účast v předškolním vzdělávání	12) odborný rozvoj učitelů a školitelů
2) vzdělávání osob se specifickými vzdělávacími potřebami	13) rozvrstvení systémů vzdělávání a odborné přípravy
3) počty osob s nedokončeným vzděláním	14) počet vysokoškolských absolventů
4) porozumění psanému textu, matematice a přírodním vědám	15) mezinárodní mobilita vysokoškolských studentů
5) jazykové znalosti	16) účast dospělých na celoživotním učení
6) dovednost pracovat s informačními a komunikačními technologiemi	17) dovednosti dospělých
7) občanské dovednosti	18) dosažená úroveň vzdělání obyvatel
8) schopnost učit se	19) investice do vzdělávání a odborné přípravy
9) ukončené vyšší středoškolské vzdělání u mladých lidí	20) návratnost vzdělávání a odborné přípravy
10) řízení škol	
11) školy jako víceúčelová místní vzdělávací střediska	

9 hlavních ukazatelů (1), (3), (4), (9), (14), (15), (16), (18) a (19) již existuje a používá se ke sledování lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Zbývajících 11 hlavních ukazatelů popisuje oblasti, na nichž se ještě pracuje. Proto se tento ucelený rámec

37 Evropské vysoké školství v celosvětovém pohledu, SEK(2005) 518.

38 Modul ad hoc zjišťování o pracovních silách v roce 2009.

ukazatelů stále ještě utváří. Tento nástroj doplňuje pět evropských referenčních kritérií pro rok 2010, která přijala Rada a která budou nadále sloužit jako klíčový nástroj sledování pokroku při plnění lisabonských cílů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy³⁹. Některá tato referenční kritéria mají i významnou úlohu jako cíle v rámci strategie zaměstnanosti EU.

- 1) Procento mladých lidí bez ukončeného vzdělání nižší než 10 %.
- 2) Snížení podílu žáků, kteří dosahují špatných výsledků v porozumění psanému textu, alespoň o 20 %.
- 3) Alespoň 85 % mladých lidí by mělo mít dokončené vyšší středoškolské vzdělání.
- 4) Zvýšení počtu vysokoškolských absolventů v oboru matematiky, vědy a technologie o 15 % a současné snížení nerovnováhy žen a mužů mezi těmito absolventy.
- 5) 12,5 % dospělé populace by se mělo zapojit do celoživotního učení.

3. ZDROJE ÚDAJŮ NA PODPORU UCELENÉHO RÁMCE UKAZATELŮ A REFERENČNÍCH KRITÉRIÍ

Údaje na podporu výše uvedeného rámce ukazatelů a referenčních kritérií pocházejí z Evropského statistického systému (ESS) (oddíl 3.1) a na základě požadavku Rady z nových zjišťování, která budou zahájena, a z dalších mezinárodních zjišťování, v nichž byly zohledněny evropské potřeby týkající se údajů (oddíl 3.2).

ESS se řídí Kodexem evropské statistiky uvedeným v doporučení Komise o nezávislosti, bezúhonnosti a odpovědnosti vnitrostátních statistických úřadů a statistického úřadu Společenství⁴⁰. Je vhodné, aby zásady tohoto kodexu splňovaly všechny údaje používané v uceleném rámci.

3.1. Ukazatele založené na údajích Evropského statistického systému (ESS)

Statistická infrastruktura nezbytná pro vypracování údajů v rámci ESS sestává z několika zdrojů údajů (zjišťování a údaje z administrativních zdrojů) a společných nástrojů a postupů (příručky, klasifikace, rejstříky, definice, pojmy atd.). Vzhledem k tomu, že statistická práce na úrovni EU se opírá o vnitrostátní statistické systémy, je pro zajištění srovnatelnosti údajů nezbytná vhodná vnitrostátní infrastruktura, která je schopna dodat harmonizované údaje.

Na úrovni EU je několik zvláštních zdrojů údajů o vzdělávání a odborné přípravě, které lze rozdělit do dvou skupin.

Zprv jde o výroční soubor údajů UNESCO/OECD/Eurostat (UOE), který se týká systémů formálního vzdělávání v členských státech (počet zapsaných studentů, absolventi, zaměstnanci, financování vzdělávání atd.); pětileté zjišťování o další odborné přípravě (CVTS), které sbírá informace o školení na úrovni podniků; a pětileté zjišťování o vzdělávání

39 Závěry Rady (2003). Ukazatele na podporu těchto pěti referenčních kritérií jsou začleněny do uceleného nástroje 20 ukazatelů uvedeného ve sdělení.

40 KOM(2005) 217. Kodex evropské statistiky je založen na 15 zásadách. Vláda a statistické úřady v EU se zavazují dodržovat zásady obsažené v kodexu, které se týkají institucionálního prostředí, statistických postupů a výsledků.

dospělých (AES), které poskytne informace o struktuře vzdělávání dospělých (zjišťování u domácností); tato zjišťování poskytnou informace k ukazatelům: *účast v předškolním vzdělávání (1)*, *dovednost pracovat s informačními a komunikačními technologiemi (6)*, *počet vysokoškolských absolventů (14)*, *mezinárodní mobilita vysokoškolských studentů (15)*, *účast dospělých na celoživotním učení (16)* a *investice do vzdělávání a odborné přípravy (19)*.

Zadruhé tato zvláštní zjišťování doplňují všeobecné zdroje informací, jako např. zjišťování o pracovních silách (LFS) a statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek (SILC, plánováno). Tato zjišťování poskytují informace o vzdělávání a odborné přípravě, které lze dát do souvislosti se sociálně-ekonomickými proměnnými. Navíc v méně pravidelných intervalech zkoumají informace o vzdělávání ad hoc moduly související s uvedenými zjišťováními. Údaje o specializovaných tématech nebo podpůrné údaje pak dodávají další zvláštní zdroje (zjišťování u domácností a podniků o informačních a komunikačních technologiích). Tyto zdroje poskytnou údaje pro tyto ukazatele: *počty osob s nedokončeným vzděláním (3)*; *dovednost pracovat s informačními a komunikačními technologiemi (6)*; *ukončené vyšší středoškolské vzdělání u mladých lidí (9)*; *účast dospělých na celoživotním učení (16)*; *dosažená úroveň vzdělání obyvatel (18)*; *návratnost vzdělávání a odborné přípravy (20)*. Posouzena bude i možnost sběru údajů o *vzdělávání osob se specifickými vzdělávacími potřebami (2)*.

Navíc zdroje ESS poskytují řadu ukazatelů popisujících vzdělávací systémy, pokud jde o vstupy, postupy, výstupy a výsledky. Tyto kontextové ukazatele nabízejí podrobnější a úplnější obraz výsledků jednotlivých zemí a využívají se k dalšímu prohloubení analýzy. Pravidelně je zveřejňuje Eurostat.

Cílem Eurostatu i ESS je vždy zajištění kvality statistik, zejména pak rozpoznáním a vymezením oblastí, kde je zapotřebí zlepšení a další práce. Soubor údajů UOE je v současnosti předmětem kvalitativního hodnocení, které povede k víceletému plánu zlepšení.

Aby se zabezpečilo poskytování a kvalita údajů pro vypracovávání a rozvoj statistik o vzdělávání a celoživotním učení, navrhla Komise nařízení⁴¹. Toto rámcové nařízení stanoví oblasti, které mají být zkoumány, požadavky na kvalitu a některá prováděcí opatření. Jakmile bude nařízení přijato, Komise zamýšlí předložit zvláštní prováděcí akty Komise, které by se týkaly údajů UOE a AES.

Na úrovni jednotlivých států rychle sílí zájem o mezinárodně srovnatelné údaje. Řada zemí proto pracuje na statistické infrastruktuře, pokud jde o systémy rejstříků a/nebo nástroje longitudinálního či panelového šetření nebo šetření souboru, s cílem zlepšit svou schopnost získávat informace na úrovni škol a studentů, a to i v čase.

Tento vývoj probíhá i na evropské úrovni, aby bylo v budoucnosti možné využívat informace z těchto vnitrostátních systémů na agregované úrovni. Na úrovni studentů by tento nejnovější vývoj umožnil lépe sledovat „studijní dráhu“ a na úrovni vzdělávacích zařízení (včetně škol, vysokých škol atd.) by zlepšil možnost stanovit spolehlivé rámce pro výběr vzorků a posloužil jako zdroj některých základních informací o systémech školství, které by bylo možno využít na agregované evropské úrovni. Tyto iniciativy v rámci ESS by Komise měla podporovat v souvislosti s ukazateli: *řízení škol (10)*; *školy jako víceúčelová místní vzdělávací střediska*

41 Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o vypracovávání a rozvoji statistik o vzdělávání a celoživotním učení – KOM(2005) 625.

(11); odborný rozvoj učitelů a školitelů (12); a rozvrstvení systémů vzdělávání a odborné přípravy (13).

3.2. Ukazatele založené na údajích mimo Evropský statistický systém

ESS nemůže poskytnout statistickou infrastrukturu pro všechny ukazatele vyžadované závěry Rady ze dne 24. května 2005 nebo pro rámec ukazatelů a referenčních kritérií předložený v tomto sdělení⁴².

Kontextové údaje a ukazatele na podporu rámce předloženého v tomto sdělení jsou k dispozici z činnosti sítě Eurydice⁴³ a střediska Cedefop. Tyto údaje se vypracovávají ve spolupráci s Eurostatem.

OECD vytváří ukazatele *porozumění psanému textu, matematice a přírodním vědám* (4) prostřednictvím průzkumu PISA⁴⁴ a koordinuje práci na vývoji řady nových ukazatelů (viz níže).

Komise v současnosti připravuje zvláštní zjišťování ve dvou oblastech: *znalost cizích jazyků a schopnost učit se* u mladých lidí. V obou případech Rada požádala, aby jí byly předloženy podrobné návrhy zjišťování.⁴⁵

- V oblasti **jazykových znalostí (5)** navrhla Komise postup pro vývoj nástrojů, které by sbíraly údaje pro Evropský ukazatel jazykových znalostí⁴⁶. Na základě uvedeného sdělení a závěrů Rady (z května 2006)⁴⁷ Komise vytvořila poradní výbor zástupců členských států.
- V oblasti **schopnosti učit se (8)** vyhodnotila „Evropská síť politických činitelů pro hodnocení vzdělávacích systémů“ možnost použít stávající metodiku v mezinárodním pilotním zjišťování. Komisi bylo předloženo doporučení o vývoji nástroje k takovému zjišťování. Komise nyní zřídí odpovídající řídicí strukturu pro přípravu nástroje zjišťování a pro pilotní projekt, který by měl podle očekávání proběhnout v roce 2007.

V reakci na žádost Rady v závěrech z května 2005 připravila Komise v řadě oblastí ujednání o spolupráci s mezinárodními organizacemi.

- V oblasti **odborného rozvoje učitelů a školitelů (12)** spolupracuje Komise s OECD, která v současnosti připravuje zjišťování týkající se učitelů, které se bude zabývat i jejich odborným rozvojem.
- V oblasti **dovedností dospělých (17)** Komise v úzké spolupráci s členskými státy stanovila potřeby, pokud jde o údaje na úrovni EU. V současnosti se zvažuje, zda by tyto údaje mohlo poskytnout zjišťování zaměřené na měření dovedností dospělých, které připravuje OECD, nebo zda je třeba vypracovat nové zjišťování EU.

42 Úř. věst. (2005/C 141/04), 10.6.2005.

43 Evropská jednotka sítě Eurydice a síť národních jednotek Eurydice.

44 Programme for International Student Assessment.

45 Závěry Rady (květen 2005).

46 „Evropský ukazatel jazykových znalostí“, KOM(2005) 356 ze dne 1. 8. 2005.

47 Závěry Rady o Evropském ukazateli jazykových kompetencí (2006/C 172/01).

- V oblasti **občanských dovedností (7)** spolupracuje Komise s členskými státy na vymezení potřebných údajů a na přípravě evropského modulu pro nadcházející mezinárodní studii výchovy k občanství (ICCS) v letech 2008–09, který by uspokojil potřeby týkající se výchovy k aktivnímu občanství.

Je zřejmé, že soudržnost statistické infrastruktury a možnost zajistit údaje srovnatelné mezi zeměmi bude záviset na zapojení všech členských států do zjišťování, která budou ostatní mezinárodní organizace koordinovat. Komise bude usilovat o to, aby byly údaje vypracovány v souladu se zásadami Kodexu evropské statistiky, který bude použit i při hodnocení výsledné kvality údajů.

4. ZÁVĚRY

Rada se vyzývá, aby

- podpořila rámec ukazatelů k měření pokroku při plnění lisabonských cílů, a zejména, aby
- vyjádřila pokračující plnou podporu vývoji nových ukazatelů potřebných pro ucelený rámec a
- podpořila zlepšování sběru údajů v rámci ESS, které by mělo pokračovat v úzké spolupráci s členskými státy prostřednictvím příslušných pracovních skupin v oblasti statistiky.

Členské státy se vyzývají, aby

- se plně účastnily zjišťování v zájmu vývoje nových ukazatelů stanovených v tomto rámci a aby spolupracovaly s Komisí s cílem zajistit realizaci těchto zjišťování.

Komise:

- předloží před zahájením zásadních nových zjišťování Radě jejich podrobné návrhy,
- podá Radě počátkem roku 2007 zprávu o pokroku dosaženém při přípravě evropského zjišťování o znalosti cizích jazyků mezi mladými lidmi, aby Rada mohla přijmout závěry Rady ohledně dalších kroků,
- podá Radě počátkem roku 2008 zprávu o provádění uceleného rámce ukazatelů a o účasti členských států na vývoji nových ukazatelů ve prospěch potřebných údajů na úrovni EU,
- zahájí ve spolupráci s členskými státy práci na zvážení možnosti stanovit referenční kritérium na úrovni EU ohledně vyčlenění alespoň 2 % HDP do roku 2015 pro modernizovaný sektor vysokého školství,
- podá Radě do roku 2010 zprávu o plnění pěti evropských referenčních kritérií pro rok 2010 na úrovni EU i jednotlivých členských států a spolu s ní i návrh týkající se úlohy referenčních kritérií po roce 2010.

PŘÍLOHA

SEZNAM 29 UKAZATELŮ POUŽÍVANÝCH V SOUČASNOSTI KE SLEDOVÁNÍ POKROKU V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ A ODBORNÉ PŘÍPRAVY (2003–2006)

(Ukazatele používané k posuzování 5 referenčních kritérií pro oblast vzdělávání jsou zvýrazněny tučně)

1. Věk učitelů (% učitelů starších 50 let na prvním a druhém stupni)
2. Počet mladých lidí
3. Poměr počtu žáků na učitele
4. **Počet studentů s ukončeným vyšším středoškolským vzděláním**
5. **% studentů s nízkou schopností porozumění psanému textu (PISA)**
6. Výsledky patnáctiletých v porozumění psanému textu (PISA)
7. Výsledky patnáctiletých v matematice (PISA)
8. Výsledky patnáctiletých v přírodních vědách (PISA)
9. Účast osob s původně nízkou kvalifikací na vzdělávání a odborné přípravě
10. Podíl studentů zapsaných v oborech matematika, přírodní vědy a technologie na celkovém počtu studentů
11. Podíl absolventů oborů matematika, přírodní vědy a technologie na celkovém počtu absolventů
12. **Celkový počet absolventů oborů matematika, přírodní vědy a technologie v terciárním vzdělávání (růst)**
13. Počet absolventů oborů matematika, přírodní vědy a technologie na 1 000 obyvatel
14. Veřejné výdaje na školství a vzdělávání
15. Soukromé výdaje na vzdělávací instituce
16. Výdaje podniků na další odbornou přípravu
17. Celkové výdaje na vzdělávací instituce v přepočtu na žáka, v PPS
18. Celkové výdaje na vzdělávací instituce v přepočtu na žáka, ve srovnání s HDP
19. **Účast na celoživotním učení, obyvatelé v rozmezí od 25 do 64 let, všichni obyvatelé, osoby s nízkou úrovní dosaženého vzdělání**

20. Účast na další odborné přípravě, všechny podniky
21. Účast na další odborné přípravě, podniky s interní nabídkou dalšího vzdělávání
22. Míra zapojení do vzdělávacího systému, studenti od 15 do 24 let
23. **Podíl osob s nedokončeným vzděláním ve skupině 18 až 24 let**
24. Distribuce žáků podle počtu cizích jazyků, které se učí
25. Průměrný počet cizích jazyků, které se učí jeden žák
26. Příchozí a odchozí mobilita učitelů a školitelů, Erasmus + Leonardo
27. Příchozí a odchozí mobilita studentů v rámci programu Erasmus a stážistů v rámci programu Leonardo
28. Podíl zahraničních studentů v terciárním vzdělávání na počtu všech zapsaných studentů, podle národnosti
29. Podíl studentů z dané země původu zapsaných ke studiu v zahraničí